

0 500 meter

Lengte wandeling

9 of 14 km

Legende

1. Café Le Chamonix
2. Ferme de Haut
3. Campings
4. Hotel Mercure 'Pont à Lesse'
5. Château de Walzin
6. Ruïnes Château Thierry
7. Colébi-ravijn
8. Rotsen van Freyr
9. Kasteel van Freyr

16 Anseremme

AFSTAND Ongeveer 14 km. Een kortere, minder avontuurlijke, wandeling is ca. 9 km lang.

AARD VAN DE WEG Asfaltwegen, boswegen, bospaadjes, veldwegen, weiland, de oever van de Maas, van alles wat, maar óók een kort, boeiend stuk over de rotsen. Twee keer moet je enkele meters naar boven klimmen. De moeilijkheidsgraad: 2. Een andere rots biedt je vooral een mooi uitzicht en een vrij steile klim- en daalpartij langs, maar niet over de rotsen. Ook het complete rotsmassief van Freyr, het Mekka van de Belgische klimsport, ligt langs de route. Twee keer moeten schoenen en kousen uit: een keer om de Lesse over te steken, een keer omdat een pad langs de Maas, aan de rotsen van Freyr, vrijwel altijd onder water staat.

KAART NGI 1/25.000 53/7-8.

TOERISTISCHE INFORMATIE Syndicat d'Initiative, rue Grande 37, 5500 Dinant; tel. 082/22 28 70.

VERTREK- EN EINDPUNT De chaussée des Alpinistes, nabij de rotsen van Freyr, langs de N95 Dinant-Beauraing.

☛ Wandelroute 16 brengt je van de Maasvallei naar de Lessevallei en terug. De Lesse is hier maar een paar kilometer verwijderd van de Maas; ze stroomt immers, enkele kilometers verder, in Anseremme, in de Maas. De bron van de Lesse ligt in de Hoge Ardennen, niet ver van Libramont. Haar loop is ongeveer 85 km lang. De Lesse is in de hele Benelux bekend als kajakrivier. Elke zomer weer is elk weekend de rust en de stilte zoek langs de Lesse tussen Houyet en Anseremme. Drie grote kajak- en kanoverhuurders zijn er actief. De meeste kajakers die met de eigen auto komen, parkeren hun voertuig in Anseremme, nemen daar de trein naar Houyet en dalen per kajak de Lesse af. Er zitten twee gemakkelijk te nemen stuwtejes in de rivier. Vlak bij een van de twee mag je tijdens de wandeling de Lesse doorwaden.

Eén verhuurbedrijf verhuurt ook kajaks op de Boven-Lesse, van Lesive of Wanlin naar Houyet. Iets moeilijker, maar ook voor wie niet veel ervaring heeft nog goed te doen. En het is er vooral rustiger. Op dat stuk kun je volop genieten van ijsvogeltjes, waterspreeuwen en gele kwikstaartjes.

De wandeling loopt ook langs de rotsen van Freyr, genoemd naar het aan de andere kant van de Maas gelegen kasteel van Freyr. Meer dan 325 miljoen jaar oud zijn deze kalksteenrotsen. Als het weer het maar een beetje toelaat, zoeken honderden alpinisten uit binnen- én buitenland op de rotspieken en -platen naar een richel of een speldekopje om er de tip van hun eng bemeten klimschoentjes op te plaatsen. En hun vingers zoeken naar – soms minuscule – gaatjes om zich aan op te trekken.

Er zijn zo'n 500 routes op de rotsen van Freyr. Twee derde van de routes heeft een moeilijkheidsgraad van minstens 6a. In België wordt de Franse moeilijkheidsgraadaanduiding gebruikt. Die gaat tot 9a. 1 is eigenlijk 'wandelniveau'. Boven 5 verdeelt men de cijfers in a, b en c. Dikwijls voegt men aan de kwotering nog een + of een – toe.

Het was Xavier de Grunne die in 1930 in Freyr de eerste route opende. Ook koning Albert I en zijn zoon Leopold mogen tot de pioniers van Freyr gerekend worden. Menige haak werd destijds gesmeed in de smidse van het paleis in Laken.

De groeiende populariteit van het rotsklimmen en de soms moeilijke verhoudingen tussen bergsportverenigingen heeft in Freyr – maar ook elders – geleid tot merkwaardige toestanden. Geüniformeerd bewakingspersoneel controleert je lidkaart of je toelatingsbewijs om in Freyr te mogen klimmen. De rotsen worden beheerd door de 'Belgische Alpen Club - Club Alpin Belge'. Klimmen is in de eerste plaats voorbehouden aan hun leden. De BAC heeft evenwel akkoorden met andere Belgische en buitenlandse clubs, waarbij per weekend een beperkt aantal toelatingen verleend wordt aan niet-BAC-klimmers.

Dat de Freyr-rotsen uit kalksteen bestaan betekent per definitie dat de valleiwanden hier ook tal van grotten verbergen.

DE WANDELING

'Chaussée des Alpinistes', staat er op de topografische kaart naast de weg Dinant-Beauraing, ter hoogte van het klimmassief van Freyr. Een reeks cafés en restaurants versterken er de innerlijke mens van de klimmers en de nieuwsgierige toeristen. De meest uitgesproken alpinistensfeer vind je in café-restaurant 'Le Chamonix' (1). Tegenover restaurant 'Le Rocher' heb je een mooi uitzicht over de Maasvallei.

Je wandelt in de richting Beauraing en je neemt de eerste weg links, richting Walzin en camping Villatoile. Rechts de Ferme de Haut (2). Daar kom je straks nog voorbij als je kiest voor de inkorting. Al even verder heb je in de verte zicht op de rotsen aan de overkant van de Lesse: daar ga je heen.

De asfaltweg volg je tot bij het begin van het bos links. Daar daalt een paadje het bos in. Aan een splitsing houd je links, langs een droog en mooi valleitje, dat je wat verder kruist. Aan de overkant volg je verder de droge vallei naar rechts. Aan de volgende splitsing wandel je weg van de droge vallei. Je houdt er dus links, richting $\uparrow 90$. Het kan zijn dat de 90 er ondertussen uitziet als 30. Uiteindelijk beland je op de parkeerplaats van wat ooit een kleine camping was. Rechtsaf, tot op de asfaltweg. Vervolgens linksaf, via een brug de Lesse over. Even verder is er links een kleine parkeerplaats. Net er voorbij begint, links, een rij oude coniferen. Even tellen nu: net vóór de 19de is er aan de overkant van de weg een steil paadje met veel grote en kleine losse stenen, en voldoende bomen om je aan vast te houden. Boven zijn er rechts en links rotsen. De linkse rots moet je op. Dat kan aan de achterzijde, zonder grote problemen. Boven heb je een eerste uitzicht op de Lesse en op een camping (3). Je wandelt enkele meters verder over de rotsen en je blijft daarbij rechts aanhouden. Bij een verbleekte rode plek en pijl moet je een paar meter naar beneden, tot op de overgang tussen twee rotsmassieven. Rechtdoor, dus de rotsen voor je op. Kijk goed, en zoek de gemakkelijkste route. Twee, drie meter moet je naar boven. Een klimpartij die wellicht iets moeilijker is dan de eerste. Misschien wel 3-. Verder op de rotskam. Er tekent zich nu een pad af. Bij een splitsing houd je rechts. Als je onder laaghangende takken terechtkomt, ben je verkeerd gelopen. Het gaat nu lichtjes bergaf, met nog een paar meter makkelijk afklimmen.

Verder rechtdoor op de beboste 'crête'. Er volgen nu een reeks wegsplitsingen. Blijf steeds zo dicht mogelijk bij de camping, rechts van jou, beneden in de vallei. Een open plek blijkt een prima picknickplek te zijn. Menig wandelaar (en buitenslaper?) heeft er zo te zien al een vuurtje aangelegd. Opgelet, dit is niet toegelaten. Er volgen nu enkele mooie uitzichten, al dan niet na enkele meters zijpad: een uitzicht op de rotsen waar je daarnet liep, een uitzicht op een stuwteje in de Lesse en de daar passerende kajaks.

Het pad lijkt nu even meer 'landinwaarts' te lopen, maar volgt eigenlijk verder de 'crête'. Het daalt wat en brengt je bij een monument ter herinnering aan Maurice Bonhome. Deze baron kwam hier in 1907 bij een jachtongeval om het leven.

De weg eindigt op een kiezelweg. Rechtsaf, tot bij de poort van een kasteel- en hoteldomein, toegankelijk voor het publiek. Je loopt de poort door en je neemt enkele meters verder het pad dat links begint te stijgen. Als het pad zijn hoogste punt bereikt heeft verhinderen bomen elk uitzicht. Het pad daalt dan, met trapjes, langs de rotsen. Op het rotsmassiefje links wordt niet geklommen. Je loopt verder rechtdoor, over een paar plekken steenslag, tot bij een tweede rotsmassief. Opgelet, even lijkt het erop dat het pad via de steenslag

naar beneden loopt. Dat is niet zo. Aan het rotsmassief gekomen stijgt je langs de rotsen om dan rechts af te slaan. Je staat nu voor een grote, mooie rotspoort met een prachtig uitzicht en enkele makkelijke klimroutes. Dit rotsmassief wordt beheerd en onderhouden door de Natuurvrienden - Bergstijgers. Wie individueel of in groep wil komen klimmen kan contact opnemen met Wilfried Meulenbergs, tel. 050/38 35 15.

Je wandelt nu terug door de poort en je stijgt verder. Even hoger is er rechts een rotswand met meer klimroutes. Die wand houdt je rechts. Nog even wandel of kruip je hoger en je daalt daarna aan de andere kant van de rots naar beneden.

Een alternatief zou de 'Klettersteig' of 'Via ferrata' kunnen zijn die over het rotsmassief loopt. Een 'via ferrata' is een met kabels, pinnen en laddertjes 'begaanbaar' gemaakte route. De eerste meters van deze Klettersteig (op het punt waar je de rots bereikt) zijn evenwel ontoegankelijk gemaakt. Wie over de gepaste uitrusting beschikt kan halverwege de stijging er eventueel aan beginnen.

Beneden gekomen wandel je in de richting van het **Mercure-hotel 'Pont-à-Lesse'** (4). Let op de enorme sequoia's in het park. Eenmaal het mooie domein uitgewandeld, sla je links af, een asfaltweg. Wat verder links verhindert een draad de toegang tot een grot. Een van de vele. Nog ongeveer 1 km volg je deze weg. Aan elke splitsing houd je rechts. Je komt dan bij een boerderij met watermolen. Boven op de rotsen ligt het **kasteel van Walzin** (5). De boer baat er ook een café uit. Voor de wandelroute ben je bij dat café al te ver. 100 m vóór de boerderij moet je bij een vervallen bijgebouw naar rechts, tot bij de Lesse. Er was hier altijd een wad. 's Zomers staat het water nooit erg hoog. Je gaat te voet naar de overkant. Er heerst hier dikwijls een kermissfeer. Kajakkers observeren hoe andere kajakvaarders bij het nemen van de stuw in het water belanden. Kijk uit, want een botsing met een kajak is niet uitgesloten.

Neem aan de overkant nog even rustig de tijd om het kasteel te aanschouwen, hoog op een 80 m hoge rots. Tussen haakjes: klimmen is er verboden. Het kasteel ontstond vermoedelijk in de 11de/12de eeuw. Uit die tijd dateert de slottoren, het enige onderdeel dat een reeks verwoestingen door diverse legers overleefde. Op de puinhopen bouwde Frédéric Brugmann rond 1880 het huidige kasteel in een Spaans-Vlaamse stijl.

Aan de overkant wandel je verder, onder haagbeuken. Bij een splitsing loop je rechtdoor en je kruist even verder een spoorweg. Net voor de spoorweg loopt er rechts een pad naar het voormalig stationnetje. Je kunt er eventueel schuilen. De bosweg is zo'n 1,3 km lang en gaat dan over in een veldweg. Nog 600 m verder sta je aan een wegsplitsing voor een rommelig bosje.

Wie het kort wil houden slaat hier rechts af. Er volgt een mooie,

1,5 km lange veldweg, langs akkers, heggen en twee bosjes. De veldweg eindigt bij de al bekende Ferme de Haut. Het slotstuk van de wandeling is je bekend.

De anderen lopen rechts voorbij het rommelige bosje, rechtdoor tot op de weg Dinant - Beauraing. Even naar links, en dan rechtsaf, een dalende asfaltweg, net voorbij nr. 39. Aan het bruggetje over de Falmagnebeek sla je links af. De kerk van Falmignoul zie je in de verte. Daar moet je heen.

Falmignoul is enkele honderden zielen groot. Nogal wat natuurstenen huizen bleven er vrij goed bewaard en vormen samen een niet-onaardig dorp. Naast de 19de-eeuwse kerk neem je de rue Moneau. Aan de volgende splitsing houd je links. Aan het kruispunt, even verder, rechtdoor. Op de hoek links ligt een reusachtige kwadraathoeve. Aan het kerkhof gekomen sla je links af. Wat verder draai je niet met de kerkhofmuur naar rechts, maar loop je rechtdoor. De asfaltweg wordt een aardeweg die je naar een natuurstenen kapelletje uit 1834 brengt. Alleen het Mariabeeld is hedendaags seriewerk. Rondom strekt zich een prachtig, golvend landschap uit met akkers, weiden, bosjes, bos en het dorp Falmignoul. Dit hier moet ongeveer de overgang zijn tussen de Condroz en de Famenne.

Rechtdoor. Hier mag je nog via een hek dwars door een weide lopen. Aan de andere kant van de weide, rechtsaf. Vóór je zie je in de verte de Roch al Rue. Dat is al de overkant van de Maasvallei. Weinig klimmers komen er. Er zijn niet veel routes en de rotsen zijn brokkelig. Rechts zie je in de verte de rotsen van Freyr.

Aan een bosrand gekomen, heb je op het eerste gezicht de keuze tussen een weg naar rechts en een weg rechtdoor. Er is evenwel nog een holle weg, aan je linkerkant, naast de weg rechtdoor. Die holle weg neem je. Loop enkele meters terug en je kunt erin.

Niet veel verder gaat links een GR-pad naar boven. Het brengt je na korte tijd bij de ruïnes van **Château Thiery (6)** (zie wandeling 5). Voorbij de ruïne heb je twee dalende paden die je allebei naar een lagergelegen deel van de burcht brengen. Volg vanaf dat punt de richting 'Meuse', een pad dat zigzagt tussen de palmstruiken. Aan de weiderand gekomen loop je naar links, en je komt zo bij de Maasoever (of je kruipt gewoon onder de draad). De Maas volg je nu een hele tijd stroomafwaarts. Tussen de weiden zijn ten behoeve van de wandelaars poortjes of sluisjes geplaatst. Een merkwaardig natuurgebiedje is de met veel gele plomp begroeide plas. Vooral in juni en juli, als deze plant in bloei staat, is deze plek erg mooi.

Net voorbij de plas buig je, met het GR-pad, af naar de bosrand. Je staat er voor de toegang tot de **Colébi-ravijn (7)**. In een eerste editie van dit boek liep de route door deze uiterst mooie en spectaculaire vallei, met onder meer een niet te vermijden, vier meter hoge rotswand. Hoewel het om een beschermd gebied gaat, werden wande-

laars er toch getolereerd. Tot enkele jaren geleden de 'Division de la Nature et des Forêts' besloot dat dit niet meer kon. Er kwam een prikkeldraad en een bord 'Accès strictement interdit sans autorisation'. Het groeiende aantal buitensporters, vooral die in groepsverband, veroorzaakte een achteruitgang van de natuurlijke rijkdom. Het is helaas zo dat veel buitensporters zich niet weten te gedragen in de natuur. Diegenen die dat wel kunnen zijn er weer eens het slachtoffer van. Toch is de maatregel te betreuren en had men andere – onder meer educatieve – maatregelen kunnen nemen om natuurbescherming en recreatie te verzoenen.

In 18de-eeuwse geschriften is de Colébi-ravijn bekend als 'Le Colombier', de duiventil. Hoe ontstond dit alles? Een ingestorte grot, beweren sommigen. Of gewoon het werk van het water? In 1865 sleurde het water na een hevige onweer 12.000 m³ rotsen tot in de Maas. De scheepvaart was een tijdlang gestremd.

Je volgt nu verder het GR-pad richting Dinant. Op de hellingen groeien weer veel palmboompjes (*buxus sempervirens*). Je vindt palm niet overal in de Ardennen, wel in de Maasvallei ten zuiden van Yvoir en in de Viroinvallei (Nismes, Dourbes).

Het ene rotsmassief volgt nu op het andere. De **rotsen van Freyr (8)** hebben een internationale reputatie. De grootste rots, l'Al Lègne, is zo'n 120 m hoog. De langste klimroute vind je op deze rots.

De rots 'La tête du Lion' reikt tot in het Maaswater. Het betonnen pad ervoor staat bijna altijd onder water. Dus: schoenen en kousen uit. Net vóór het volgende massief, 'Le Mérinos', loopt zigzaggend een goed onderhouden pad de hoogte in. Dat neem je.

Het pad begint ongeveer ter hoogte van het kasteel van Freyr (9), aan de overkant van de Maas. Zoals het er nu staat, is het kasteel 18de-eeuws, opgetrokken in Maaslandse Renaissance, met Franse tuinen die nog door de beroemde tuinarchitect Le Nôtre getekend zouden zijn.

Het einde van dit pad is een parkeerplaats met frituur, langs de weg Dinant-Beauraing. Rechtsaf, tot bij je auto, of tot in 'Le Chamonix', het klimmerscafé bij uitstek. Je kunt er ook wat eten.